

QUADERNS DE LA XARXA D'INSERCIÓ SOCIOLABORAL (XISL)

Economia social i
potencialitat de les
xarxes

1

ÍNDEX

▶ Introducció	3
▶ Estratègies de ciutat necessàries per enfortir i consolidar l'economia social i solidària (Intervenció Sr. Enric Arqués (President FSM)).....	6
▶ Potencialitats de les xarxes: interrelació professional per afavorir la inserció laboral de persones en risc d'exclusió (Intervenció Sr. Víctor López (Vicepresident executiu de la Federació d'Empreses d'Inserció de Catalunya 2007-2011))	8
▶ Reflexions grupals	10
▶ Prioritats	13
▶ Conclusions	14
▶ Persones participants al grup de treball.....	16

INTRODUCCIÓ

La Xarxa d'Inserció Sociolaboral de Barcelona (XISL) es constitueix l'any 2006 com un projecte de ciutat promogut per l'Ajuntament de Barcelona en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva i participat amb els principals agents econòmics i socials, federacions i entitats del tercer sector que presten serveis d'inserció sociolaboral a les persones amb especials dificultats, a partir de l'intercanvi de coneixement, metodologia i bones pràctiques.

La missió de la Xarxa és compartir, amplificar i reorientar l'estratègia d'inclusió sociolaboral a la ciutat de Barcelona i la promoció de l'economia social i solidària.

Actualment la XISL té una dinàmica pròpia consolidada amb actius molt positius d'intercanvi i de treball comú, essent un dels seus reptes créixer i situar-se com a actor rellevant en la inclusió laboral a la ciutat de Barcelona i en definitiva situar-se com a propulsora de l'economia social que està destacant a Europa.

La trajectòria seguida per la XISL va poder culminar el passat 18 de març de 2011 amb una Jornada de Balanç dels darrers quatre anys, en la qual es va comptar amb la col·laboració d'altres xarxes europees per avançar en la responsabilitat social compartida com a model de futur. Diverses persones expertes van aportar la seva reflexió en quant a nous reptes i models de futur en la inserció sociolaboral de col·lectius amb risc d'exclusió.

En el context d'aquesta jornada es van dur a terme diversos tallers de Benchmarking Cooperatiu amb la participació dels membres de la XISL, de xarxes europees i d'empreses inclusives. A cada taller es va treballar amb l'objectiu

de **construir l'arbre del saber** a través de la generació d'idees al voltant de les següents temàtiques:

- >> Potencialitats de les xarxes: interrelació professional per afavorir la inserció laboral de persones en risc d'exclusió.
- >> Estratègies de ciutat necessàries per enfortir i consolidar l'economia social i solidària.
- >> Metodologies més eficaces per a ocupar a les persones en risc d'exclusió en moments de crisi.
- >> Valor afegit en quant a competències, habilitats i aspectes socioeconòmics que aporten els col·lectius més vulnerables al mercat laboral.

Partint de tot l'ideari que es va generar, es van organitzar diverses sessions de treball amb la col·laboració d'experts/es, fent possible l'avenç en el coneixement de la matèria.

En aquest Quadern trobareu les reflexions i propostes realitzades entorn a les estratègies necessàries per enfortir i consolidar l'economia social a la nostra ciutat, així com els instruments que poden suposar les Xarxes Professionals locals, nacionals i internacionals per afavorir l'impuls d'aquesta economia, tan necessària per a la inserció de persones amb risc d'exclusió del mercat laboral. Aquest Quadern és, per tant, el fruit de l'arbre del saber, construït amb la col·laboració de totes les persones que creiem que l'economia social, com a aportació imprescindible al model econòmic, és necessària per a superar la crisi en què la nostra societat està immersa i apostem per la inclusió dels col·lectius

amb risc d'exclusió social, al temps que potenciem l'emprenedoria social, col·laborant en la sostenibilitat i el manteniment de l'estat del benestar a la nostra ciutat.

The background features a light teal color with several overlapping geometric shapes. A large, dark teal square is on the left. A large, medium teal square is tilted and positioned in the upper left. Another medium teal square is tilted in the upper right. Two smaller, light yellow squares are tilted in the lower right. A solid dark teal horizontal bar is at the bottom.

**ESTRATÈGIES DE CIUTAT NECESSÀRIES
PER ENFORTIR I CONSOLIDAR
L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA**

ESTRATÈGIES DE CIUTAT NECESSÀRIES PER ENFORTIR I CONSOLIDAR L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Intervenció Sr. Enric Arqués
(President de Fòrum salut Mental)

Crec que és interessant entendre l'Economia social com una “política activa” dirigida a la inclusió social versus els que s’anomenen tradicionalment “polítiques passives” centrades en les recepcions de subsidis i prestacions econòmiques. L’interès principal d’aquesta conceptualització, és que col·loca a la persona en la posició d’agent actiu del seu procés d’inclusió i apel·la necessàriament a les seves capacitats i competències i no a les seves carències o limitacions.

Aquesta conceptualització de l’ES, com una política activa, necessita de condicions que no són fàcils d’assegurar o d’aconseguir.

La primera condició és una **aposta política clara i decidida del sector públic** per aquestes polítiques actives.

Una segona és un **grau de desenvolupament**, de capacitat de gestió i direcció, de compromís i d’aposta per la qualitat i l’excel·lència **de les empreses d’economia social elevat**.

I finalment, una **col·laboració públic-privada intensa** que situï als dos àmbits com a partners en aquestes polítiques actives a favor de la inclusió social i que aquesta relació de partenariat estigui **regida per valors** com el rigor, la transparència, la confiança, la cooperació, l’excel·lència, l’orientació als resultats i a la qualitat, l’avaluació i l’estabilitat.

**POTENCIALITATS DE
LES XARXES:
INTERRELACIÓ PROFESSIONAL
PER AFAVORIR LA INSERCIÓ
LABORAL DE PERSONES EN RISC
D'EXCLUSIÓ**

POTENCIALITATS DE LES XARXES: INTERRELACIÓ PROFESSIONAL PER AFAVORIR LA INSERCIÓ LABORAL DE PERSONES EN RISC D'EXCLUSIÓ

Intervenció Sr. Víctor López
(Vicepresident executiu de la Federació
d'Empreses d'Inserció de Catalunya
2007-2011)

L'Economia Social (en endavant ES), és un motor fonamental de l'economia de qualsevol país. Suposa entorn al 10% del volum total econòmic i es caracteritza per combinar les polítiques socials i econòmiques. Per tal que es desenvolupi i generi màxima potència és necessari que es produeixin una sèrie de factors que exposem tot seguit:

- >> Requereix d'un ecosistema que afavoreixi el sorgiment de projectes d'emprenedoria social, projectes que han de ser socialment eficaços però també sostenibles econòmicament.
- >> Aquest context favorable ve normalment creat per una voluntat política i un fort suport institucional, com passa en països avançats en aquest àmbit, tals com França.
- >> Cal també un marc legislatiu que defineixi i desenvolupi els aspectes legals de l'economia social. A Espanya, la *Ley 5/2011 de 29 de marzo de Economía Social* representa un gran avenç en aquest sentit.
- >> La igualtat d'oportunitats ha de ser un valor central en el desenvolupament de l'ES, especialment la igualtat de gènere, donada la persistent discriminació de les dones en el món econòmic.
- >> Cal impulsar i reconèixer el treball de persones líders en l'àmbit econòmic i social. Serà difícil que l'ES arrelï entre els joves si no troben referents reconeguts socialment.
- >> L'impuls de les Xarxes de comunicació esdevé un element imprescindible per treballar conjuntament i acordar objectius comuns.

En definitiva, el que és necessari és avançar des de la suma, des dels acords sobre un consens de mínims. A Catalunya seria desitjable una plataforma on poguessin trobar-se tots els agents que conformen l'ES amb l'objectiu d'aportar idees, valors i propostes de futur, més enllà dels protagonismes personals.

En aquest sentit, les xarxes són un instrument eficaç i multiplicador, sempre que permetin el desenvolupament i creixement autònom de les organitzacions que les componen i sempre que la dinàmica d'acció conjunta i implicació sigui real, i no una declaració d'intencions. Només així s'aconseguirà una veritable acció transformadora que és el que volem per a la nostra societat.

REFLEXIONS GRUPALS

A continuació trobareu les reflexions, comentaris i propostes que el grup de treball va exposar en relació a les ponències de les persones expertes:

- >> El marc polític ha de ser favorable al desenvolupament de l'ES, tant a nivell general com local, en aquest cas, resulta rellevant l'impuls de l'Ajuntament de Barcelona.
- >> Cal tenir en compte que l'Estatut de Catalunya diu que la competència exclusiva per impulsar i fomentar la ES és de Catalunya (art. 124.4).
- >> No s'ha de parlar només de "l'emprenedor" (model imperant a la societat), sinó incloure també l'emprenedoria col·lectiva (model alternatiu que hores d'ara no existeix pràcticament).
- >> Cal crear mecanismes de cogestió, com es fa a Alemanya: empreses gestionades entre persones treballadores i l'Administració. Es tracta d'un sistema que frena el mercantilisme.
- >> Cal parlar d'Economia Social, que és un concepte més ampli que el d'Economia Cooperativa, que s'ha utilitzat molt en els darrers temps a Catalunya.
- >> Cal tenir en compte el que aporten les polítiques socials i, en concret, les actuacions de l'economia social. El cost de la no intervenció és també molt alt.
- >> La XISL és important si aconsegueix projectes comuns i feines conjuntes, no només intercanvi d'informacions i coneixements.
- >> L'ES no va contra el sistema establert política i econòmicament, sinó que utilitza un "pas lateral" per avançar.

- >> Cal assegurar la continuïtat de la XILS com a mètode per a impulsar i enfortir l'ES.
- >> L'objectiu principal de la XISL ara és aplegar tots els agents de l'ES, a més d'incorporar les empreses del mercat ordinari. Potser fins i tot se li podria canviar el nom i dir-li quelcom com: "Xarxa d'Economia Social: per una major i millor ocupació a la ciutat de Barcelona", o similar.
- >> Una de les virtuts de les Xarxes és que adquireixen vida pròpia. Fora bo que els acords als que arribi aquesta Xarxa estiguin també consensuats amb el sector públic i es converteixi realment en una xarxa per a l'acció.
- >> Cal que la XISL tingui una base documental mínima per tal que qui vulgui consultar-la trobi els principals documents sobre l'ES: per exemple, el Llibre Blanc de l'Economia Social que va escriure la Dra. Isabel Vidal, la Llei d'Economia social, etc.
- >> Cal tenir en compte el Tercer Sector, que a molts països és el representant de l'Economia social i inclou cooperatives, CET's, EI, SAL's, etc. Tot i que no es pot confondre l'ES amb les ONG que no inclouen activitat econòmica, malgrat desenvolupen un paper molt important.
- >> Es recorda la forta tradició cooperativista catalana. Ja al 1447 es va crear l'Associació Mútua del Socorro i al 1842 la Compañía Fabril de Tejedoras (primera cooperativa de l'estat espanyol).
- >> L'ES no és visible. Aquest és el principal repte: visibilitzar-la. Ni tan sols es parla d'ella a les Facultats d'Econòmiques ni a les escoles de negocis.
- >> Queda clar que les grans obres socials estan desapareixent, el relleu el pot tenir l'ES però cal preguntar-se si les empreses d'ES tenen èxit o no. Si no tenen beneficis hauran de tancar, com està passant amb la resta de microempreses i PIMES. És imprescindible evitar que s'instal·li un sistema de beneficència.
- >> Per aconseguir la seva eficiència cal un producte actualitzat i uns quadres directius potents i correctes. Les empreses de futur són les que s'adapten al segle XXI, no podem continuar amb vells paràmetres.
- >> Cal tenir dades objectives sobre la situació de l'ES a Barcelona ja que en aquests moments no hi ha cap dada general sobre el tema.
- >> Hem de ser capaços d'incorporar diverses formes d'actuació vers l'ES des de la Xarxa. Calen estratègies de visibilització, estratègies de comunicació, estratègies de foment i estratègies de formació (també universitària). Tot això al temps que es mostren i s'enforteixen els VALORS en què es basa l'ES.
- >> L'ES és una qüestió de justícia social. És cert que les empreses d'ES han de ser viables econòmicament però en igualtat de condicions amb la resta d'empreses del mercat, que també reben ajuts i impulsos per la seva supervivència.
- >> El sector de l'ES està molt atomitzat i aquesta XISL hauria d'aglutinar i fer de "lobby" en el bon sentit de la paraula, per defensar l'ES tot realitzant accions concretes amb impacte en el territori i en els integrants de la Xarxa.

- >> Cal fer una estructura amb capacitat de moure determinats temes, com ara s'ha fet en els contractes que incorporen clàusules socials de l'Ajuntament. Haurien d'estar presents a tots els contractes, ja que l'objectiu és que les empreses siguin normalitzades i no "especials".
- >> A Catalunya no hi ha cap estructura que representi a tots els actors de l'ES: s'hauria de crear una plataforma i aquesta XISL podria ser impulsora i col·laborar-hi, al representar al sector de Barcelona.
- >> Hem parlat molt de l'estructura organitzacional i supraorganitzacional però cal que no oblidem els destinataris finals, és a dir, els col·lectius als quals ens dirigim i quin és el model d'aproximació vers ells. Cal posar primer els valors que ens mouen, les persones amb les que treballem són el centre de l'ES.
- >> És cert que cal pensar en les persones que integren les empreses d'ES, tot i que quan parlem d'ES estem parlant de treballadors i treballadores, més que no pas de col·lectius destinataris ja que la seva categoria no es defineix per les mancances o problemes que puguin tenir, sinó pel seu dret al treball.
- >> Seria interessant que la XISL es plantegés realitzar intervencions prèvies a les situacions d'exclusió social, és a dir, contemplar actuacions preventives ja que com a Xarxa podem tenir coneixement de determinats barris on hagi una problemàtica específica, i mirar d'abordar-la abans que sigui necessària una intervenció social pal·liativa.

PRIORITATS

Aquestes són les principals propostes extretes del grup de treball:

ENFORTIMENT DE VINCLES

- >> Cal incorporar el concepte de cooperar (model italià). Potenciar lideratges forts.
- >> Avançar en mecanismes de cogestió entre persones treballadores i serveis públics. Sumar iniciatives. Potenciar experiències complementàries.
- >> El posicionament de tots els membres ha de ser realista i adaptat al context. Definir el grau d'autonomia i de treball propi de la Xarxa.
- >> Crear les condicions que permetin a totes les parts implicades realitzar una acció conjunta transformadora de les pròpies organitzacions que la configuren i de la societat.

COMUNICACIÓ:

- >> Potenciar la visibilitat i la projecció. Hi ha una falta de definició clara de les empreses socials: cal comunicar resultats.
- >> No som assistencialisme. Els resultats no depenen del capital però cal que portin a terme una activitat econòmica per considerar-se ES.
- >> És una qüestió de justícia social i no de beneficiència.
- >> Cal valorar què costa la intervenció en aquests col·lectius i comunicar el cost de la no intervenció.

CONEIXEMENT:

- >> Cal una base documental mínima de referència. Caldria recollir història de l'ES a Barcelona, diferents estudis..., els nostres referents.

ACCIÓ:

- >> Crear una plataforma general d'ES.
- >> Repte d'enfortir i promocionar l'ES a BCN a través de xarxes diverses.
- >> Acció àmplia de conèixer la Intersecció entre ES (persones treballadores) i Inclusió social (persones destinatàries). Posar el valor primer, per tal de definir bé als col·lectius destinataris, l'objecte final.
- >> Actuar en xarxa en igualtat de condicions; que tot tipus d'empreses puguin accedir (licitacions).
- >> Col·laboració estreta amb l'Administració.
- >> Potenciar l'ES. Vincular-la a la creació de llocs de treball.
- >> Implicació de tots els actors. La XISL hauria de coordinar totes les iniciatives en l'àmbit de l'ES que surtin a Barcelona.
- >> Incorporar diverses formes d'apropar-se a l'ES tenint en compte el marc legislatiu a nivell català de foment de l'ES.

METODOLOGIES:

- >> És necessari un canvi de model en les empreses per adaptar-se a nous temps.
- >> Caldria fer una estructura àgil i operativa.
- >> Intervenció preventiva no pensant en les situacions finals: intervenció com a xarxa...

INCIDÈNCIA EN LA CIUTADANIA

- >> Cal un marc polític favorable a l'ES. Plantejar ES com a pas fonamental a la societat que col·labori en els serveis bàsics garantits.

CONCLUSIONS

La Xarxa d'Inserció Sociolaboral de Barcelona aplega més de 70 organitzacions i empreses socials que treballen per afavorir la inclusió en el mercat de treball d'aquelles persones amb risc d'exclusió i més dificultat d'inserció. L'orientació de les seves activitats, així com les fórmules jurídiques que les defineixen, fan que s'incloguin de ple en el concepte que anomenem "economia social" d'acord amb la *Llei 5/2011 de 29 de març d'Economia Social*.

L'Economia social suposa a Barcelona un 10%, com a mínim, de tota l'activitat econòmica general. És per això que la seva feina és fonamental per al manteniment de l'estat del benestar i per a la disminució de les desigualtats. Però per poder avançar i enfortir-la, cal desenvolupar eines, metodologies i coneixements que permetin el seu manteniment i creixement.

Des d'aquesta perspectiva les persones que formen les entitats participants a la XISL han detectat tres grans àmbits en els quals cal aprofundir i millorar a la nostra ciutat:

- >> Cal avançar en les polítiques de comunicació, de forma que es potenciï la visibilitat i projecció de l'Economia social, així com de la necessitat d'inclusió dels col·lectius amb risc d'exclusió, allunyant-la del posicionament assistencialista.
- >> És necessari compartir coneixement, crear bases de dades comunes i avançar en anàlisis i estudis que ens permetin tenir dades concretes per orientar correctament les actuacions d'inserció sociolaboral. Així mateix, el contrast de les metodologies i la seva avaluació han de ser una constant en la trajectòria de l'economia social.

>> Resulta imprescindible avançar en actuacions de tipus preventiu, des de les universitats, escoles de negoci i altres àmbits, de forma que l'empresa ordinària contempli la inclusió sociolaboral com un avantatge competitiu.

I tot això s'ha d'aconseguir enfortint els vincles entre les entitats de la pròpia Xarxa, però també connectant-se amb xarxes externes i amb el món social i empresarial. Només des del treball en xarxa s'aconseguiran tots aquests objectius que, a modus d'estratègia comuna, la XISL assenyala com a fonamentals per a consolidar les seves actuacions futures.

PERSONES PARTICIPANTS AL GRUP DE TREBALL

- >> **Enric Arqués**
(Fòrum Salut Mental)
- >> **Francesc Barreda**
(Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports – Ajuntament de Barcelona)
- >> **Sara Berbel**
(Xarxa d’Inserció Sociolaboral (XISL) – Barcelona Activa – Ajuntament de Barcelona)
- >> **Hermínia Gil**
(Xarxa d’Inserció Sociolaboral (XISL) – Barcelona Activa – Ajuntament de Barcelona)
- >> **Núria Isanda**
(Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya)
- >> **Sebastià Jodar**
(Cooperativa CREANT)
- >> **Víctor López**
(Federació d’Empreses d’Inserció de Catalunya - FEICAT)
- >> **Josep Llabina**
(Federació de Societats Laborals de Catalunya - FESALC)
- >> **Julio Martínez**
(Federació de Centres Especials de Treball de Catalunya - FECETC)
- >> **Emi Pallàs**
(Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports – Ajuntament de Barcelona)

>> **Josep Mª Pascual**

(Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports – Ajuntament de Barcelona)

>> **Mª José Rozas**

(Plataforma Ciutadana per a l'Empresa Inclusiva a Catalunya - ECOM)

>> **Verònica Soler**

(Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports – Ajuntament de Barcelona)

>> **Leandro Tacons**

(Agrupació Catalana d'Entitats per la Inserció laboral de persones amb Malaltia Mental - AMMFEINA)

>> **Ramón Vila**

(Petita i Mitjana Empresa de Catalunya - PIMEC)

Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

**Institut Municipal
de Persones amb Discapacitat**

Àrea d'Economia, Empresa i Ocupació

Barcelona**ctiva**

Informació i contacte:

C/ Perú, 52
08018 Barcelona
+34 933 209 570
bcn.cat/xarxainserció

En el marc de:

Acord Ciutadà
per una Barcelona Inclusiva

Cofinancen:

SOC / Servei d'Ocupació
de Catalunya

 Generalitat de Catalunya
**Departament d'Empresa
i Ocupació**

 Unió Europea
Fons social europeu
L'FSE inverteix en el teu futur

**bcn.cat/
xarxainsercio**